

La tribuna

El pes terrible de la informació

Jorge Franganillo

Ciència, tecnologia i cultura avancen a un ritme vertiginós. Tot evoluciona ràpidament i el canvi que això implica és una amenaça: cada cop necessitem més informació. Moltes de

les decisions de cada dia estan condicionades per la informació que tenim a l'abast de la mà, i en interactuar amb el món que ens envolta, busquem de recolzar aquestes decisions en una informació que, com un bumerang, pot tornar-se en contra. Sovint es compleix la premissa essencial del minimalisme, segons la qual «menys és més», però la relació no és aquí proporcional: tan difícil és viure mancats d'informació com viure desbordats per la sobreabundància informativa.

La falta de previsió de l'actual crisi financera és un exemple colpidor de com l'acumulació d'informació pot tornar-se en contra. La restricció al crèdit que avui apliquen els bancs es produeix quan hi havia més informació disponible que mai, però precisament l'excés d'informació emascarava els senyals d'alerta. Ho deia James Powell, director de tecnologia de Thomson Reuters, a la cimera sobre Internet que s'ha celebrat aquest mes a San Francisco.

L'empatx informatiu és un problema. La informació perd qualitats, no pot acomplir els seus objectius, es torna més nociva que profitosa. Genera angoixa perquè hi ha tanta informació que no es pot assimilar: l'excés d'informació incapacita per prendre decisions assenyades i, en conseqüència, l'estrès augmenta. Aquest estat que resulta de comptar amb massa informació per prendre la decisió correcta, o per romandre informats sobre un tema determinat,

s'anomena *sobrecàrrega informativa*. El concepte ha estat encunyat pel pensador Alvin Toffler el 1970, però la societat xoca amb aquest fenomen des de molt abans.

Ja l'any 1550, el teòleg Joan Calví es queixava que hi havia tants llibres que ni tan sols tenia temps de llegir-ne els títols. Des d'aleshores, la producció científica experimentaria un creixement imparable i exponencial: el nombre de revistes acadèmiques que es publiquen des del segle XVII s'ha anat duplicant cada quinze anys. I tal ha estat l'explosió de l'activitat bibliogràfica que ja el 1830 cap científic no podia pretendre estar al dia de tot el que es publicava sobre el seu camp d'interès. L'augment d'informació també ha comportat un increment dels canals de transmissió: el progrés ens ha dut els mitjans de comunicació de massa i la xarxa d'Internet. Aquestes dues fonts han resolt l'antiga trava de l'accés a la informació de forma global, però han posat obstacles nous.

El progrés tecnològic ha fet tan fàcil produir, distribuir i obtenir informació que ha eliminat filtres, i ha reduït la «selecció natural» que temps enrere defugia de publicar allò que no es considerés prou significatiu. Com a resultat, ara hi ha una proliferació de continguts irrelevants, confusos i imprecisos, una boira tòxica que fa difícil veure el bosc a través de les fulles. La pol·lució informativa en què estem immersos fa difícil percebre senyals rellevants enmig del soroll, talment com la contaminació acústica. Aquesta infoxicació ens fa víctimes de la síndrome que el psicòleg David Lewis va anomenar *fatiga informativa*: l'exposició a un excés d'informació minva la capacitat de resoldre problemes i causa símptomes com ara estats d'ansietat, dèficits d'atenció, fallades de memòria i pèrdua de vista.

Escapar-ne no és tasca fàcil. D'informació, tant si hom cerca com si no, cada dia en cau un allau. Rebem impulsos de tot arreu: les comunicacions personals, la publicitat, els mitjans de comunicació... En l'àmbit personal ens podem prendre la llicència d'ignorar una part d'aquest torrent informatiu per evitar l'ofec. En l'àmbit laboral, en canvi, la informació es considera un factor d'èxit i, encara que n'hi hagi massa, els treballadors no es poden permetre d'ignorar la informació que supera el límit. I aquesta pressió retardada decisions importants, o fa que se'n prenguin sense prou reflexió. La ineficiència a què l'excés d'informació ens aboca està associada a la fricció informativa que sol haver en l'entorn laboral: cal atendre interrupcions constants que dispersen l'atenció i augmenten la fatiga. La fricció, segons explica la física, és una força que malgasta energia. Certament, l'energia física i intel·lectual que consumim per obtenir la informació correcta queda desaproveitada si no se'n fa alguna cosa útil.

La complexitat i la sobrecàrrega informativa són, al cap i a la fi, fenòmens abstractes. El nostre entorn, variable com és, fa difícil copsar-los i processar-los amb eficàcia. I la tecnologia no pot fer-hi gaire: ens ajuda a ser més productius, això sí, però ni tan sols els sistemes més sofisticats poden combatre l'excés d'informació, perquè aquesta continuarà multiplicant-se amb més rapidesa que la nostra capacitat de gestionar-la. Per tant, hem de fer-nos la idea que gestionar informació serà cada cop una part més important de la nostra vida.

“L'excés informatiu és tan perillós com la manca d'informació”

Professor de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona